

Subvențiile partidelor politice în 2023: noi recorduri

Expert Forum
Semilunei 7, ap. 1
București
www.expertforum.ro

Policy brief EFOR #165, 7 februarie 2024

Disponibil pe www.expertforum.ro și www.banipartide.ro

Toate graficele sunt disponibile în format interactiv la www.banipartide.ro/subventii.

Autor: Septimius Pârvu, Coordonator program electoral, EFOR

Situația generală în 2023.....	4
Secțiune dedicată subvențiilor pe Banipartide.ro	4
Veniturile și cheltuielile partidelor	5
Destinația celor mai mari cheltuieli	7
Pe ce a cheltuit banii fiecare partid?.....	12
Ce știm despre contracte?	12

Situația generală în 2023

Anul 2023 a înregistrat noi recorduri cu privire la finanțarea partidelor politice. Șase partide au primit 227 de milioane de lei și au cheltuit 252 de milioane. Pentru prima dată în ultimii ani, valoarea totală a cheltuielilor o depășește – chiar vizibil – pe cea a veniturilor¹. Bugetul pe anul 2024 a adus alocări și mai mari, în valoare de 314 milioane de lei, pe care partidele le vor putea folosi pentru cheltuieli legate de funcționare și promovare, dar și pentru campaniile electorale. Conform legislației actuale, nu există nicio limită privind sumele care pot fi cheltuite pentru campanii raportat la subvențiile primite – cu alte cuvinte, se pot finanța campaniile integral din bugetul de stat. Deși EFOR a protestat împotriva acestei creșteri și a cerut partidelor politice să reducă alocațiile pentru subvenții, bugetul a fost aprobat sub acest format².

În contextul discuției despre comasarea alegerilor, infuzia de bani publici nu face decât să favorizeze partidele mari și mai mult. În cazul comasării alegerilor europarlamentare cu cele locale – și, deci, a unor campanii suprapuse - partidele mari care beneficiază de subvenții vor avea un avantaj major în defavoarea celor care vor desfășura campanii la nivel local sau regional. Aceasta, în condițiile în care, la locale și la parlamentare, finanțarea se face de obicei majoritar de către candidați și mai puțin de partid, care la alegerile recente nu a adus bani decât în completarea contribuțiilor aduse de candidați. Mai mult, desfășurarea celor două campanii în paralel nu va face decât să creeze confuzie cu privire la modul în care se cheltuie banii și ce se cheltuie pentru una sau cealaltă dintre alegeri.

Secțiune dedicată subvențiilor pe Banipartide.ro

EFOR a lansat o nouă secțiune a portalului www.banipartide.ro, dedicată subvențiilor, care ilustrează veniturile și cheltuielile partidelor politice, incluzând toate datele disponibile public. Secțiunea poate fi consultată la www.banipartide.ro/subventii.

Câteva statistici:

- Partidele au primit din anul 2008 un total 1,5 miliarde de lei. Între 2021 și 2023 au primit 718 milioane de lei și au cheltuit 548 milioane de lei. Din această sumă, veniturile PSD reprezintă 45%.
- Din această perioadă, cele mai mari venituri s-au înregistrat în 2022, adică 256 de milioane de lei, iar cele mai mari cheltuieli în 2023 – 252 de milioane de lei
- Anul în care PSD a cheltuit cel mai mult e 2022 – 93 de milioane, iar PNL a cheltuit cel mai mult în 2023 – 72 de milioane de lei. AUR nu a cheltuit aproape nimic până în 2023, când a cheltuit dintr-odată 39 de mil. lei.

¹ Sumele au fost suspendate [pentru PMP în iulie 2023](#) din cauza conflictelor interne legate de conducerea partidului, iar toți banii Pro România au fost plătiți către un executor judecătoresc, ca urmare a datoriei neachitate către Amma Print.

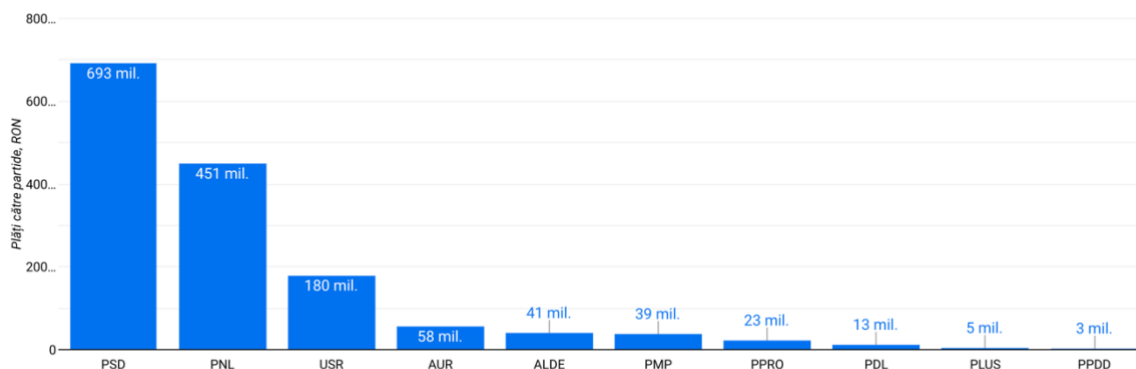
² Vezi <https://expertforum.ro/taiati-din-subventiile-pentru-partidele-politice-in-2024/>

Subvențiile partidelor politice în 2023: noi recorduri

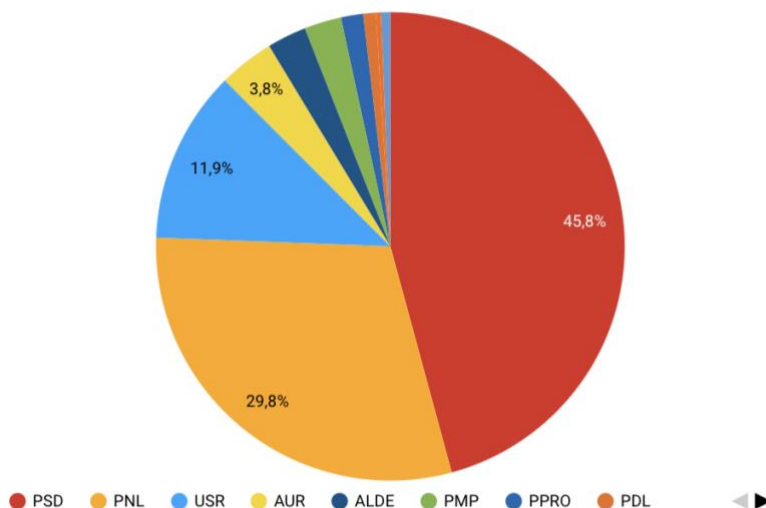
Cheltuieli pe an

Partid	An / Suma			Total gen...
	2023	2022	2021	
PSD	84,3 mil.	93,6 mil.	55,7 mil.	233,7 mil.
PNL	72,8 mil.	55,8 mil.	33,1 mil.	161,6 mil.
USR	45,6 mil.	28,3 mil.	14,9 mil.	88,8 mil.
AUR	39,8 mil.	60	79	39,8 mil.
PMP	4,6 mil.	5,7 mil.	2,8 mil.	13 mil.
PRORO	5,7 mil.	1,4 mil.	3,1 mil.	10,2 mil.
PLUS	-	-	1,3 mil.	1,3 mil.
Total gene...	252,8 mil.	184,8 mil.	110,8 mil.	548,5 mil.

Venituri pe partid, total 2008/24

% partid din total venituri (2008/24)

Veniturile și cheltuielile partidelor

AEP a virat către șase partide suma de 227 de milioane de lei³:

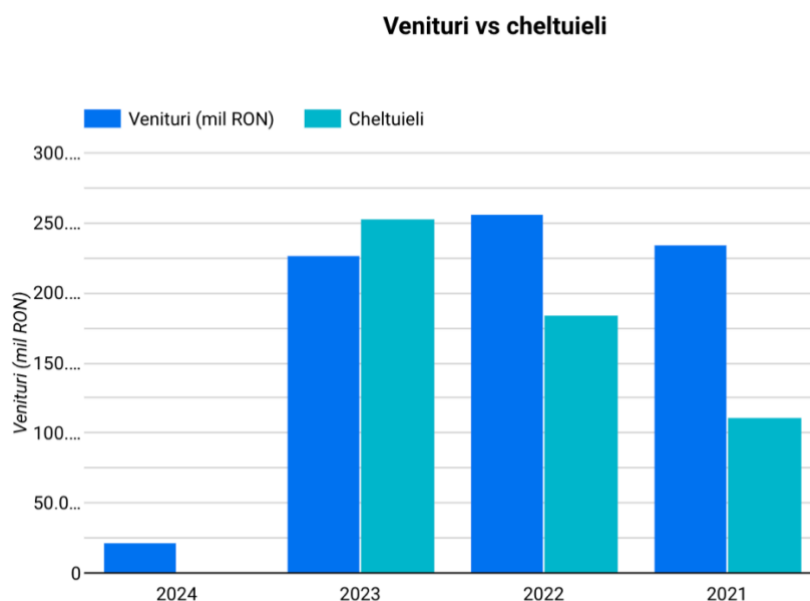
- Partidul Social Democrat - 88,3 milioane de lei
- Partidul Național Liberal - 74,9 milioane de lei
- Partidul Mișcarea Populară - 2,5 milioane de lei

³ Conform comunicatelor de presă de pe pagina oficială AEP și transferurilor lunare publicate pe www.finantarepartide.ro. Vezi și statisticile anuale publicate de AEP,

Subvențiile partidelor politice în 2023: noi recorduri

- Uniunea Salvați România - 40,3 de milioane de lei
- Alianța pentru Unirea Românilor - 17,8 milioane de lei
- Pro România – 3,3 milioane de lei

Partidele au cheltuit mai mult de cât au primit, adică 111%, folosind și resurse economisite din anii trecuți. PSD și PNL sunt singurele care s-au menținut în limite, însă au primit, pe de parte, și cei mai mulți bani. Cheltuielile crescânde reprezintă și un indicator care poate arăta că se pregătesc pentru alegerile din 2024.

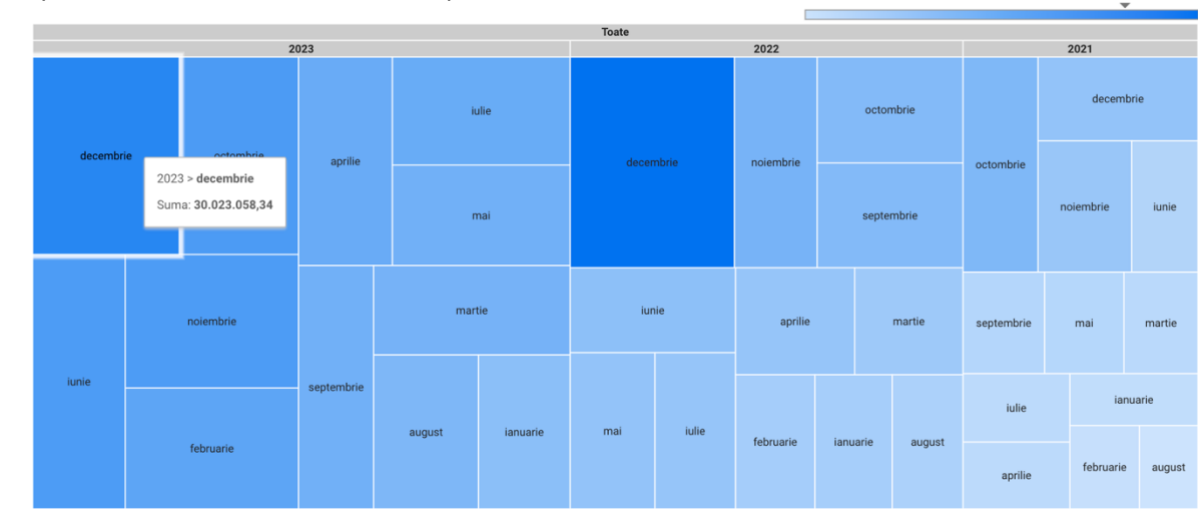

Partidele au cheltuit 252 de milioane de lei, după cum se poate vedea din lista din mai jos. AUR a cheltuit cel mai mult raportat la cât a primit, adică 222%.

- PSD a cheltuit 84/88 milioane de lei - 95% din suma transferată de AEP în 2023
- PNL – 72/74 milioane de lei - 97% din suma transferată
- PMP – 4,5/din 2,5 milioane de lei - 181% din suma transferată
- USR - 45/40 milioane de lei - 113% din suma transferată
- AUR - 39/17 milioane de lei - 222% din suma transferată
- Pro România – 5,7/3,3 milioane de lei - 170% din suma transferată ⁴

⁴ Pentru lunile august- decembrie nu sunt publicate date detaliate pentru Pro România pe [pagina web AEP](#). Statisticile sunt preluate din calculul anual publicat de AEP în ianuarie 2024.

Cele mai mari cheltuieli din 2023 s-au făcut în luna decembrie – 30 de milioane de lei, iar cele mai mici în ianuarie, adică 15 milioane de lei.

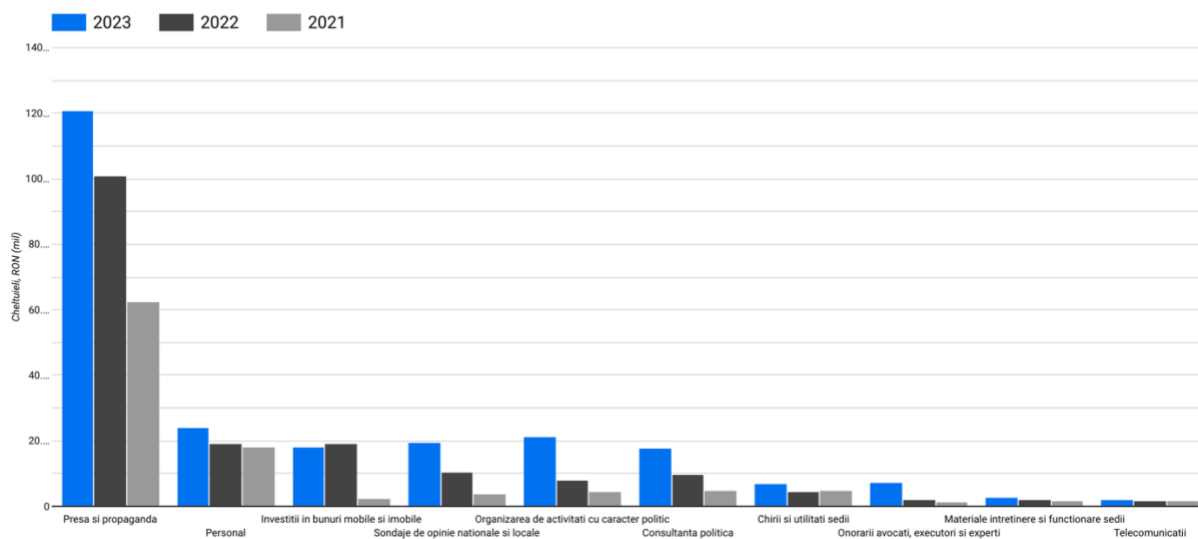
Destinația celor mai mari cheltuieli

Per total, cele mai mari sume au fost cheltuite pentru:

- presă și propagandă - 120 milioane de lei - 48% din totalul cheltuielilor
- personal - 24 milioane de lei – 9,5% din totalul cheltuielilor
- activități politice – 21 milioane de lei – 8,5%
- sondaje de opinie - 19 milioane de lei – 7,8 %
- bunuri mobile și imobile – 18 milioane de lei – 7,2%
- consultanță politică - 17 milioane de lei - 7 %
- pentru restul categoriilor, procentele sunt sub 3% - 30 de milioane de lei

Cheltuieli pe an, comparativ

primele 10 categorii ca valoare

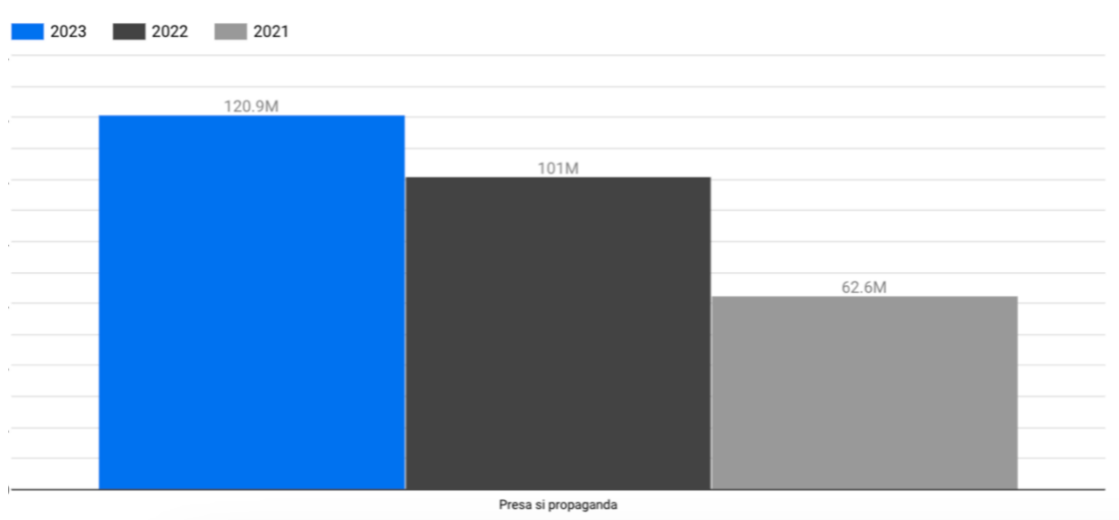
Cheltuielile pentru **presă și propagandă** au ajuns la un nou record, adică 120 de milioane de lei, după ce în 2022 partidele politice au cheltuit 100 de milioane de lei,

iar în 2021 aproape jumătate, adică 60 de mil. lei. Suma a fost împărțită între partide astfel:

- PSD - 57 mil. – 67% din totalul cheltuielilor partidului
- PNL – 46 mil. – 63%
- USR – 14 mil. – 31%
- AUR – 2 mil. – 5%
- PMP – 1 mil. – 22%

După cum am arătat în raportul privind cheltuielile realizate prin intermediul Facebook și Google⁵, publicitatea politică reprezintă o mică parte din sumele totale, care ajung în mare parte la site-urile televiziunilor sau la firme de consultanță, temele propuse de partide fiind promovate indirect și în prime time.⁶

Cel mai puțin s-a cheltuit în luna ianuarie – 7,7. mil. lei. Între februarie și decembrie toate partidele au cheltuit adunat aproximativ 9-10 mil. lei pe lună, cu excepția lunii noiembrie, când totalul a crescut la peste 11 mil. lei. PSD a cheltuit cel mai mult în decembrie (5,3 mil. lei) și noiembrie (5,1 mil. lei), iar PNL în noiembrie și decembrie, câte 4,2 milioane de lei. USR a dat cei mai mulți bani în primăvară, în perioada martie-mai, ajungând în aprilie la 1,8 mil, apoi în septembrie – decembrie, câte 1,2 mil lei. AUR a cheltuit în august, respectiv septembrie – decembrie; în septembrie și noiembrie a cheltuit câte 975 mii lei. PMP a cheltuit banii mai ales în prima jumătate a anului și nu a investit deloc la finalul anului – fiind vorba probabil de finanțarea campaniilor legate de aderarea la Spațiul Schengen. USR rămâne singurul partid care publică din oficiu toate cheltuielile din subvenții publice, inclusiv contractele pentru presă.⁷

Pe lângă categoria presă și propagandă, partidele au înregistrat cheltuieli și pentru **producția și difuzarea de spoturi publicitare**. Cele mai vizibile sunt la AUR – 1,4 milioane de lei și la PMP – 965 mii lei. AUR a plătit pentru spoturi în vară, dar și în ultimele luni din an, iar PMP a dat aproape toți banii în primele șase luni din an.

⁵ <https://expertforum.ro/publicitatea-politica-online/>

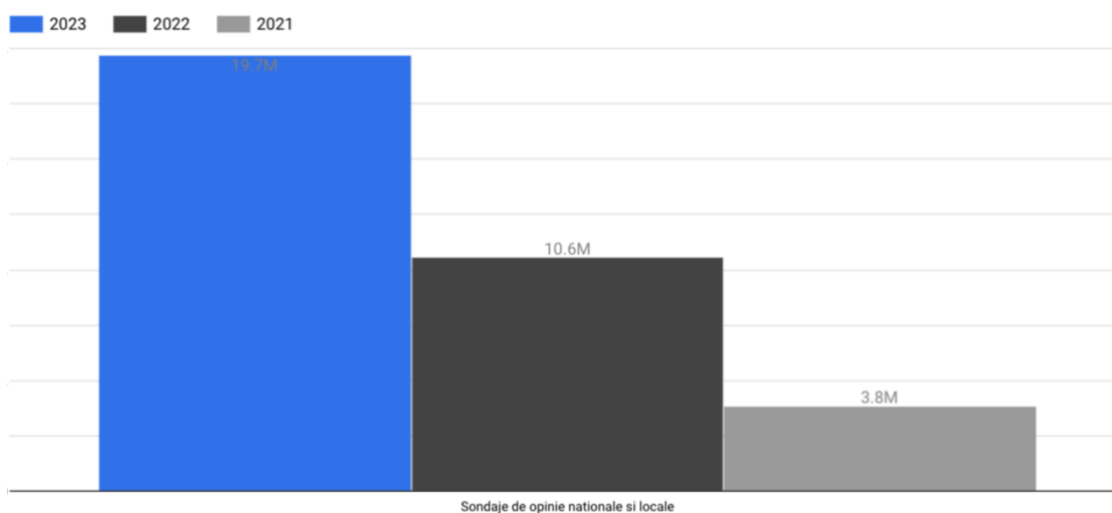
⁶ Cumpărarea de reclamă politică în afara campaniei electorale, la radio și TV, este interzisă.

⁷ Lista de firme cu care a lucrat USR se regăsește la <https://transparentasg.usr.ro/>.

Cheltuielile pentru sondaje au ajuns la 19 milioane de lei, crescând cu aproape 5 milioane din luna octombrie și dublându-se față de 2022. Acesta fapt poate arăta interesul partidelor pentru anul electoral 2024. În spațiul public au apărut numeroase sondaje de opinie, comandate atât de partide, cât și de către anumite publicații. Abundența de sondaje, fiind numeroase cele legate de candidații la președinție (penultimele alegeri), arată că acestea pot fi folosite mai degrabă ca instrumente de promovare electorală. Partidele au cheltuit astfel:

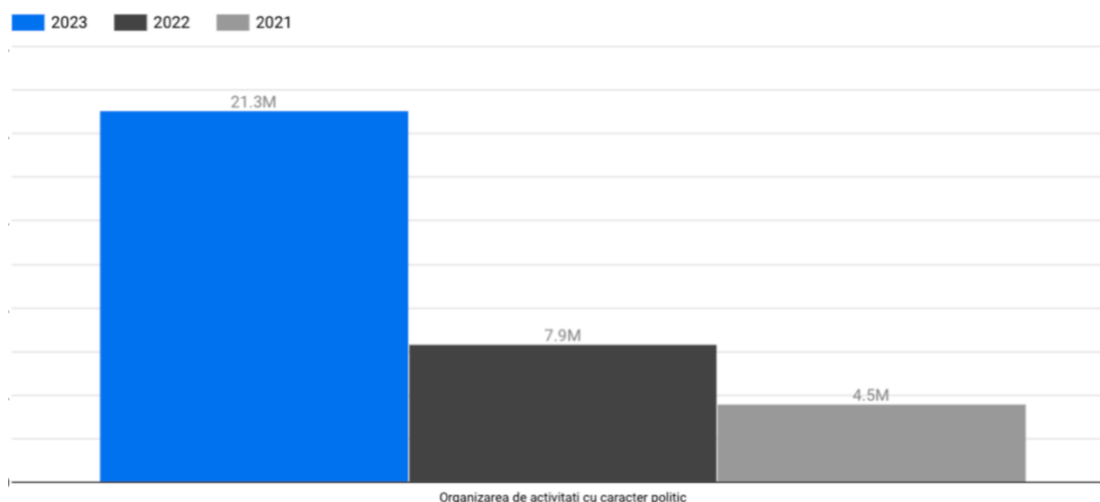
- PSD – 7,7 mil. – 9%
- PNL – 6,5 mil. – 8,9%
- USR – 3 mil. – 6,6%
- AUR – 2 mil. – 5,2%
- PMP – 0,3 mil. – 6,9%

Partidele au cheltuit cel mai mult în lunile octombrie (25% din total) și în decembrie (11% din total). PSD a cheltuit 1 mil. lei în decembrie, dar și câte 800 mii lei în februarie, aprilie, iunie și octombrie. PNL, în schimb, a accelerat cheltuielile la finalul anului. În decembrie, spre exemplu a cheltuit 1,8 mil. lei în octombrie și 850 mii lei în noiembrie. Și USR a cheltuit cel mai mult în noiembrie (677 mii lei) și decembrie (402 mii lei). AUR a dat cea mai mare parte din bani în octombrie (1,8 mil. lei), și aproape câte 95 mii în ultimele două luni din ani.

La **organizarea de activități politice** se disting pe departe AUR și USR, cu 11 mil. lei, respectiv 6 mil. lei. PNL a cheltuit 2,6 mil. lei, iar PSD 1,4 mil. lei. AUR a cheltuit mai ales în noiembrie (30%), decembrie (26%) și iulie (17%) și deloc până în luna mai. USR a cheltuit mai ales în iunie (25%), în rest cheltuielile variind. PSD a cheltuit mai ales în aprilie și ianuarie, iar PNL în septembrie și decembrie, respectiv aprilie și mai. Valoarea totală a cheltuielilor a crescut semnificativ, de la 7,9 mil lei în 2022 la 21,3 mil lei în 2023, ceea ce din nou indică apropierea de anul electoral.

Subvențiile partidelor politice în 2023: noi recorduri

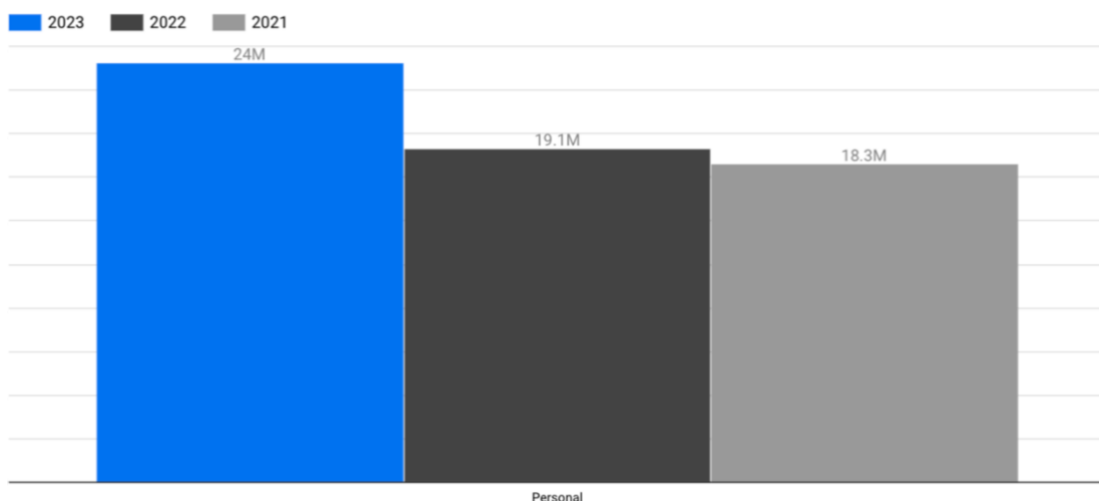

La capitolul **personal**, costurile au crescut cu 5 mil. lei (la 24) față de anul trecut.

Partidele au cheltuit astfel:

- PSD – 6,7 mil. – 7,9%
- PNL – 3,8 mil. – 5,2%
- USR – 10 mil. – 22%
- AUR – 1,9 mil.- 4,9%
- PMP – 933 mii – 20%
- ProRO – 228 mii -4%

Majoritatea partidelor au distribuit banii relativ uniform. Excepția o reprezintă AUR, care a cheltuit 944 mii (50%) în decembrie, dar sume relativ crescute și în perioada septembrie – noiembrie.

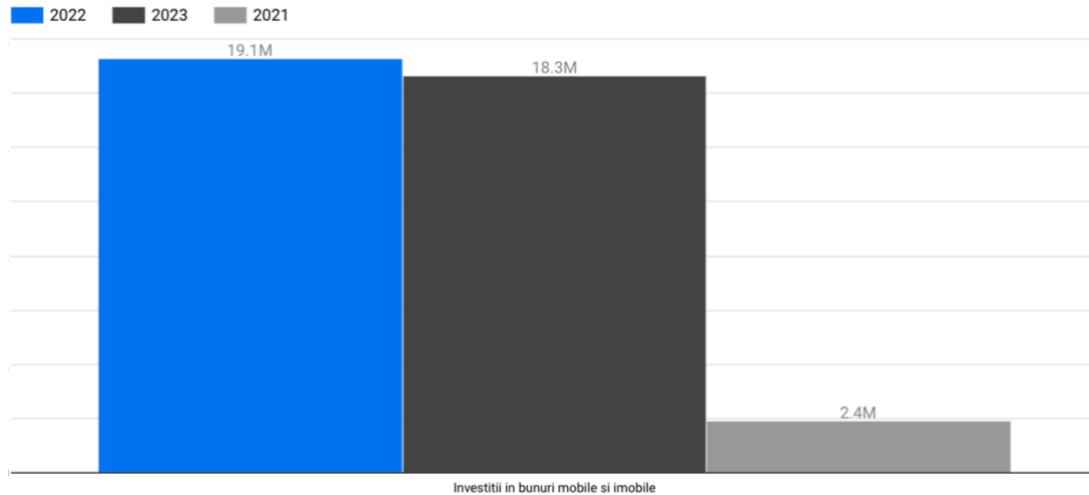

În ceea ce privește **investițiile în bunuri**, cea mai mare cheltuială, adică 16 din 18 milioane de lei, se regăsește la AUR (41% din cheltuielile partidului). Partidul a cheltuit câte patru milioane în februarie, iunie și decembrie, dar și sume diferite pe aproape toată durata anului. Cel mai probabil, cheltuielile sunt legate de caravana medicală pe care au organizat-o în țară. USR a cheltuit un milion de lei, iar PSD și PNL între 350 și

400 mii lei. Cu toate acestea, nu au depășit valoarea din 2022, când PSD a alocat 17 mil. lei pentru această categorie (sediul).

Partidele au cheltuit astfel:

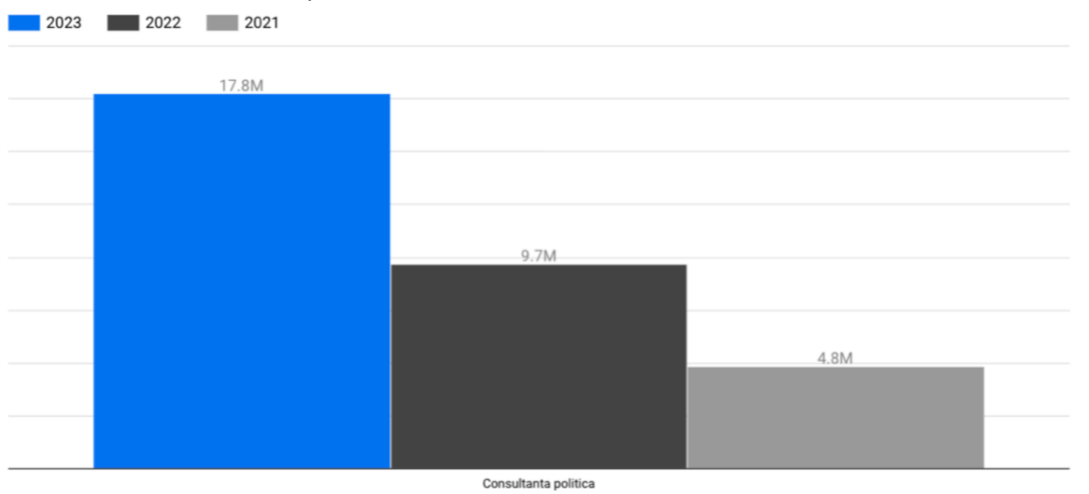
- PSD – 358 mii – 0,4%
- PNL – 417 mil. – 0,5%
- USR – 1,1 mil – 2,5%
- AUR – 16 mil.- 41%

La **consultanță politică**, cele mai mari sume au fost alocate de către PSD (6,5 mil. lei) și PNL (8,8 mil. lei). Sumele sunt, în general, distribuite uniform pe tot parcursul anului. La fel și la USR, care a plătit 2,1 mil. lei pentru consultanță. AUR nu a dat decât 118 mii lei, iar PMP 151 mii lei.

Partidele au cheltuit astfel:

- PSD – 6,4 mil. – 7,7%
- PNL – 8,8 mil. – 12%
- USR – 2 mil. – 4,67%
- AUR – 118 mii – 0,3%
- PMP – 151 mii – 3,3%

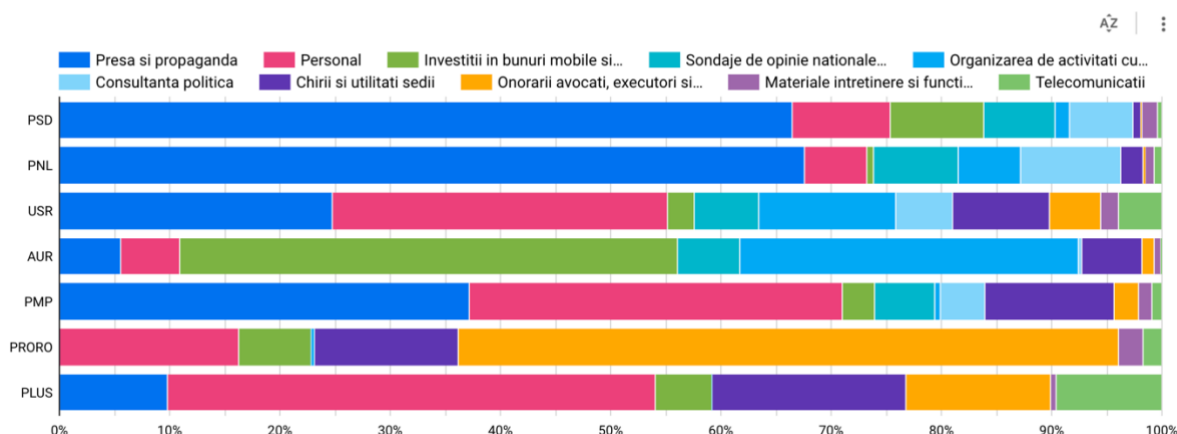

Pe ce a cheltuit banii fiecare partid?

Cheltuielile menționate mai sus reprezintă majoritatea fondurilor investite de partidele politice, restul fiind sume alocate pentru întreținerea sediilor, protocol sau anumite deplasări. Pe lângă acestea mai trebuie menționat faptul că sume mai mari au fost alocate de către Pro România, care a plătit 5,7 milioane de lei pentru cheltuieli cu onorariile avocaților, executorilor și experților (banii s-au transferat către un executor judecătoresc), iar USR a dat 1,2 milioane de lei.

% cheltuieli pe partid

* raportat la totalul partidului

Ce știm despre contracte?

După cum am arătat și în rapoartele anterioare, nu știm prea multe. Partidele nu au obligația să publice contractele. Mai rău, unele dintre ele au incluse clauze de confidențialitate, bazate pe criterii economice, ceea ce conduce la faptul că nici măcar Autoritatea Electorală Permanentă nu are toate informațiile legate despre aceste contracte. Parțial, vom afla mai multe despre contractele unora dintre partide la începutul lui mai, când se publică rapoartele de venituri și cheltuieli detaliate pentru anul 2023. Dar, având în vedere ambiguitățile legale nu mai o parte dintre partide le publică detaliate – adică să includă toate contractele – restul publicând o formă compactă. Chiar și cele care publică, precum PNL, includ doar contractele cu firmele de consultanță, prin care cheltuie o mare parte a banilor – nu vedem și beneficiarii finali, cei care promovează partidele.

După cum am menționat anterior, USR rămâne singurul partid care publică lista de contracte finanțate din bani publici, pe <https://transparentasg.usr.ro/>. În rest, informații despre contracte apar doar când solicitate de către presă, dar nici atunci partidele nu răspund tot timpul. Alternativ, au mai fost publicate în urma unor scurgeri de informații din partide sau au provenit de la foști membri care nu mai erau în relații bune cu partidul. Considerăm că această lipsă de transparență afectează serios încrederea în finanțarea partidelor politice și ridică semne serioase de întrebare privind modul în care cheltuie fondurile. Acest fapt este mai grav cu cât intrăm în an electoral, iar modul în care cheltuie bani principalele partide politice din România nu este nici pe departe transparent.

Cheltuieli subvenții (2021-2023)

sursa date: finantarepartide.ro, AEP

Datele privind cheltuielile sunt disponibile doar începând cu 2021 și se publică la 2 luni distanță față de raportarea partidelor politice

Partidele pot aloca banii doar pe anumite tipuri de cheltuieli, care sunt definite în legea 334/2006: sunt 12 categorii, inclusiv campania electorală. Dacă se cheltuie pe alte categorii de servicii sau bunuri (ex echipamente medicale), este ilegal. Fondurile pot fi folosite pentru funcționarea și promovarea partidului. Eficiența și oportunitatea acestor cheltuieli se hotărăsc de organele de conducere ale partidului. Partidele sunt controlate anual de către Autoritatea Electorală Permanentă.

Venituri totale 2008-24

1,5 mld.

Cheltuieli totale 2021-2023

548,5 mil.

An

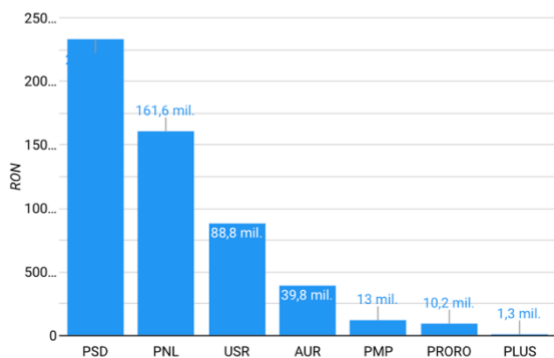
Partid

Categorie cheltuială

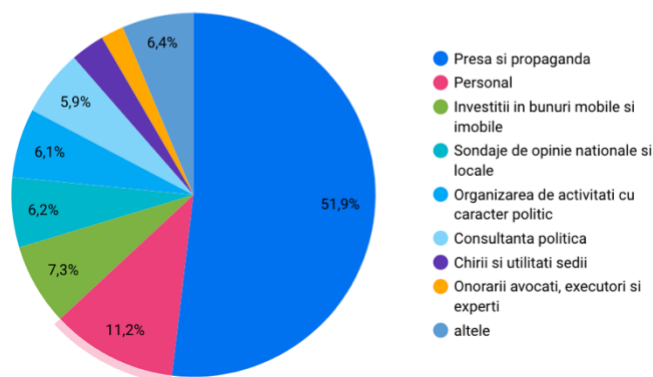
Luna cheltuială

Cheltuieli pe partid

AZ

% cheltuieli din total

Găsiți mai multe despre subvenții pe platforma EFOR <https://www.banipartide.ro/subventii> , care cuprinde istoricul complet începând cu anul 2006